

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XXIV. Si pluribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

3. Tertio dixi, per eam clausulam tolli subreptionem ex taciturnitate veri, non item tollitur subreptio per expressionem falsi, sicuti docet *Abb. in c. quia circa n. 7. de consanguinitate. Sanchez cit. disp. 21. n. 52. & alij.* Ratio est, quia clausula motus proprii, non operatur ultra intentionem concedentis, & verò allegatio falsi, si ea, ut ponimus, causa concedendi est, satis significat, non adfuisse veram concedendi voluntatem, cum ex errore processerit, errantis autem non sit consensus. *L. 9. c. de iuris & facti ignorantia.*

4. Notandum secundò. Si Princeps gratiam concedat ad petitionem, seu instantiam alterius, subreptionis vitium opponi potest, ostendendo veritatem, aut circumstantiam aliquam, quæ in petitione necessariò exprimenda erat, dissimulatam fuisse, prout docui *lib. 1. tract. 4. c. 22. n. 17.*

Dicitur autem Princeps facere gratiam ad instantiam, seu petitionem alterius, quando eà impellitur Princeps ad concedendum; alioquin verò nihil impedit petitionem antecessile, & non ex ea, sed proprio motu, aut merà benevolentia impulsus, concessisse, sicuti ex communi tradit *Gl. finalis hinc. Menochius in arbitrarijs casu 201. n. 8. & docui cit. tract. 4. c. 23. n. 8.*

5. Notandum tertio. Non censetur Princeps gratiam ultro, & non ad instantiam alicujus concedere, nisi exprimat, quòd motu proprio concedat. Ita ex communi *Anchoran. hic not. 5.* Nam motu proprio gratiam dari aliud non est, quàm Principem nullius precibus motum esse ad concedendum: id autem, cum in negatione consistat, aliter probari non potest, nisi per Principis assertionem, prout *Sanchez notavit lib. 8. disp. 4. n. 5.*

6. Sed dubitatur. Num ad hoc, ut Princeps beneficium, privilegium, aut officium conferens, impedimentum seu inhabilitatem scire censetur, necessarium sit exprimi clausulam *ex certa scientia*? Ita affirmat *Gl. in c. statutum post principium v. literarum de rescriptis in 6. & in Clement. 2. in fine co-*

dem tit. Sed contrarium est asserendum cum *Menochio lib. 2. de presumptionib. c. 20. n. 7. Mascardo de probationib. con. 845. n. 23. Sanchez lib. 8. disp. 4. n. 5.* satis esse, undecunque constare, aut à privilegiato, vel promotò ostendi, quòd Princeps vel Superior inhabilitatem cognitam habuerit; nam hoc ipso, quòd Princeps inhabilem secundum jus positivum, in quo ipse dispensare potest, admittit, aut promoveret, impedimentum tollere censetur, sicuti docui *lib. 1. tract. 4. c. 22. n. 7.* Imò verò nec sufficit clausulam exprimi, *ex certa scientia*, ut Princeps juris positivi inhabilitates à persona tollere, seu in ijs dispensare censeatur velle, prout bene annotavit *Menoch. n. 3.* quia in dubio non præsumitur Princeps velle subvertere legis dispositionem *L. si quando 35. c. de inofficioso testamento, & clausula ea, ex certa scientia*, solum operatur circa substantiam gratiæ, supposità personæ habilitate, non autem operatur circa extrinseca probabiliter ignorata, sicuti *ex Felino in c. cum inter. 5. v. intellige. de exceptionib.* tradit *Menoch. cit. loco n. 5. Sanchez cit. disp. 4. n. 6.*

CAPITULUM XXIV. Si pluribus

PARAPHRASIS.

Vacabant in Ecclesia quadam plures dignitates, & præbendæ; Papa ejus rei ignarus scripsit pro Titio indeterminatè, & in genere, ut si qua dignitas, vel præbenda, nulli alteri debita, vacaret, ipsi conferretur, dubitatum fuit, num dignitatem, vel præbendam, quæ majoris valoris est, an eam, quæ minoris vi ejus rescripti Titio conferri oporteret. Respondet Papa, si gratia motu proprio emanavit, cum plenissima ejus interpretatio fieri debeat, referendam esse ad dignitatem, vel præbendam digniorem; sin autem æquales sint, assignandam esse Titio, quam is inter decem dies post notitiam, de ejus vacatione accepta elegerit; sin au-

tem gratia ad petitionem alterius emanavit, tunc quia talis gratia strictam habere debet interpretationem, ad minorem dignitatem vel præbendam, aut si æquales sint ad eam, quam intra decem dies à nota sibi vacatione, is ad quem alioquin collatio ejus spectat, ad hoc elegerit, referri debet; quòd si verò is intra dictum tempus eligere negligat, ex eo tempore ad Superiorem electio liberè devolvatur.

SUMMARIUM.

1. Gratia beneficalis ad instantiam concessa strictam interpretationem habet; latissimam verò, qua motu proprio conceditur.
2. Saltem in quantum jus tertij non laeditur, nec concordatis, vim pacti habentibus, contravenitur.

1. **N**otandum. Discrimen est inter gratiam beneficalem, aut dispensationem, quæ datur ad instantiam, seu petitionem alterius, & eam, quæ proprio motu conceditur, quòd illa strictam interpretationem meretur, hæc autem latissimè interpretanda. Et ita docent Canonistæ hic. *Abb in c. cum in cunctis §. cum verò n. 8. ibidem Joann. Andr. n. 18. de electione. Felin. in c. postulas in. 13. de rescriptis.* Ratio indicatur in c. precedente; cum enim talis gratia motus proprii ex mera Principis liberalitate procedat, major ejus esse debet favor, & benignior interpretatio, ita tamen, ut à concedentis voluntate probabiliter præsumpta, atque à verborum proprietate, vel communi eorum acceptione, nequaquam recedatur, prout explicavi lib. 1. tract. 4. c. 23. n. 6. & hoc modo intelligenda est *Glossa in Clement. 2. v. directas hoc tit.* cum enim ait, quòd motus proprius non ampliat gratiam, vel vim verborum, intelligi debet, quòd non ampliat supra intentionem concedentis, aut ultra vim & acceptionem verborum.
2. Obijci potest, quod c. superiore dictum est, gratiam motus proprii strictè esse interpretandam, quatenus vergit in præjudici-

um tertij; at verò reservationes istæ, & literæ beneficales vergunt in præjudicium ordinarij collatoris: ergo strictam interpretationem habere debent. Resp. cum *Anchoran. hic not. 1.* id verum esse, si tertio verum aliquid jus in re, vel ad rem acquisitum sit, cui Princeps secundùm ordinariam potestatem præjudicare non solet, licet possit secundùm plenitudinem potestatis, positâ causâ rationabili; quâ ipsâ ratione rescriptum beneficalia, licet clausulam, motu proprio, & ex certa scientia, annexam habeat, tamen non ita intelligi debet, ut concordatis Germaniæ deroget, sed alia ratio est de reservationibus & derogationibus facultatis conferendi, spectato communi jure, cum enim Papa sit summus omnium beneficalium collator, idè spectato jure ordinario, & exclusis concordatis, liberè, & sine cujusquam injuria, & propriè dicto præjudicio ordinarios collatores prævenire potest.

CAPITULUM XXV.

Cùm in Ecclesia.

PARAPHRASIS:

In quadam Ecclesia duodecim erant Canonici, & tredecim præbendæ, nam Episcopus ex longa consuetudine vocem in Capitulo habebat, tanquam Canonicus, cum Canonicus non esset, licet præbendam haberet, sicuti Canonici. In hac itaque Ecclesia Papa, auctoritate Apostolicâ, mandavit provideri Titio præbendam, quæ proximè vacatura erat, nulli alteri debitam. Accidit autem, ut per mortem Episcopi proximè vacaret præbenda. Hoc casu ait Bonifacius VIII Titium præbendam istam habere non posse, sed expectandum ipsi esse, donec alia præbenda vacet, ne alioquin contra Ecclesiæ consuetudinem, cui Pontifex mandato suo derogare non intendit, futurus Episcopus præbenda carere debeat, & Canoniorum numerus augetur.

SUM.